

HÄMEELINNA, Hirvon ranta-asemakaava

Luontoselvitys 3.6.2005

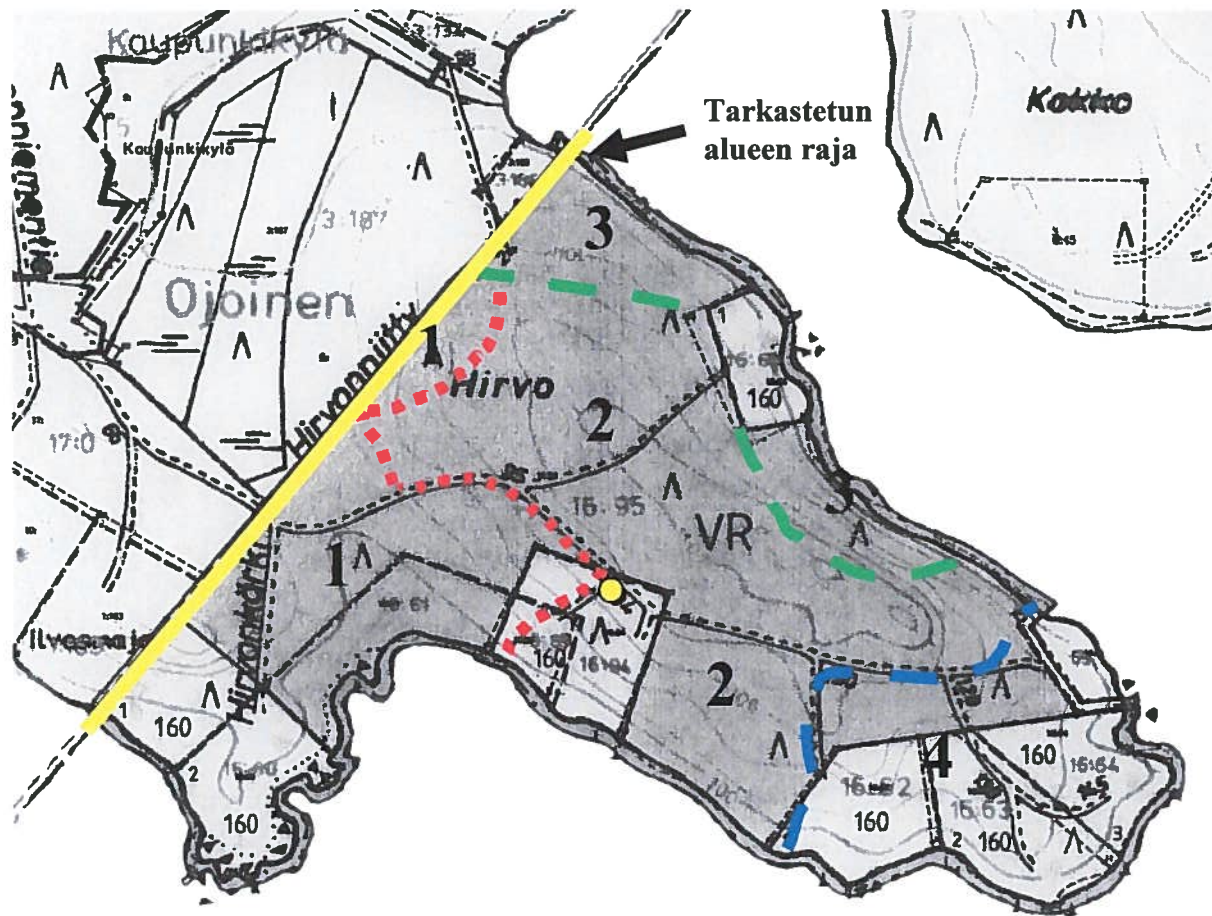
Pirjo Rautiainen

I JOHDANTO

Luontoselvitys tehtiin Hämeenlinnan Hirvoniemen tekeillä olevaa ranta-asemakaavaa varten (kuva 1). Maastossa käytiin 3.6.2005. Tarkoituksena oli selvittää onko alueella rahoitettuja, uhanalaisia tai EU:n luontodirektiivissä mainittuja kasvilajeja, liito-oravia, metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä ja luonnonsuojelulain suojeltuja luontotyyppisiä. Erityisesti kiinnitettiin huomioita mahdollisiin merkkeihin liito-oravista.

Hirvoniemessä on neljä luonnonsuojelulain suojellun luontotyyppin täyttävää lehmusmetsää (Jutila 2005; kuva 2). Niemestä tunnetaan myös uhanalaisen liito-oravan esiintymä.

Kuva 1. Hirvoniemen kartta.

II ALUEEN YLEISPIIRTEET

Hirvoniemi sijaitsee noin seitsemän kilometriä Hämeenlinnan keskustasta lounaaseen. Niemi sijaitsee Alajärven keskiosassa ja on kooltaan noin kolmetoista hehtaaria. Niemessä on muutamia loma-asuntoja ja alueen halki kulkee pari hiekkatietä.

Niemi kohoaa korkeimmalta kohdaltaan reilut kymmenen metriä Alajärven pinnan yläpuolelle. Rannat ovat melko loivat lukuun ottamatta niemen koillisosaa. Alue on puustoinen, korkeimmilla kohdilla kasvaa männikköä ja alempana kuusikkoa. Alueella kasvaa runsaasti metsälehmäksiä.

III HAVAINNOT

Alueiden numerot viittaavat kuvan 1 karttaan.

Alue 1: Kuusivaltainen sinivuokko-käenkaalityypin lehto (HeOT, kuva 3). Osa kuusista järeitä, rinnankorkeuslöpimitaltaan jopa puolimetrisiä. Kuusten joukossa kasvaa haapoja, metsälehmäksiä, rauduskoivuja, pihlajia, raitoja ja muutamia mäntyjä. Pensaskerros muodostuu taikinamarjasta, metsälehmuksen taimista, lehtokuusamasta ja näsiästä. Kenttäkerroksessa kasvaa lehtotyyppin nimikkolajien ohella mm. sudenmarjaa, ahomansikkaa, nuokkuhelmikkää ja kalliokioloa. Pohjakerroksen valtalajina on metsäliekosammal. Alue on tyypillistä liito-oravahabitaattia ja siksi kuusten ja haapojen tyvet tutkittiin erityisen tarkkaan liito-oravan papanoiden löytymiseksi. Niitä ei kuitenkaan löytynyt.

Alue 2: Mustikkatyyppin tuore männikkökangas, jossa on siellä täällä nuoria kuusia alikasvustona (kuva 4). Kenttäkerroksessa kasvaa mm. mustikkaa, puolukkaa, metsäkastikkaa, valkovuokkoa ja muutamassa paikassa kevätlinnunhernettä. Pohjakerroksen valtalajeina ovat seinä- ja kerrossammal. Alueelta löytyi pieni rauhoitetun ja uhanalaisen valkolehdoikin esiintymä (kuva 1, keltainen pallo; kuva 5). Valkolehdokkeja löytyi kaikkiaan neljä yksilöä.

Alue 3: Tiheä kuusi-haapa-rauduskoivusekametsä. Puut eivät ole kovin iäkkäitä. Aivan järven rannassa on kuitenkin muutamia vähän suurempia haapoja. Kenttäkerroksessa kasvaa mm. valko- ja sinivuokkoa, kioloa, mustikkaa ja oravanmarjaa. Pensaskerroksessa on näsiää, tuomea ja lehtokuusamaa.

Kuva 2. Hirvon alueen lehmusmetsäesiintymät (Jutila 2005)

Kuva 3. Varjoisaa kuusikkolehtoa alueella 1.

Kuva 4. Alueen 2 männikköä.

Alue 4: Alueella on melko paljon metsälehmuksia, muuten alue on mänty-kuusi-rauduskoivu -sekametsää. Suurin osa puista ei ole kovin järeitä, mutta alueella on muutamia vanhoja, paksuja kuusia. Kenttäkerroksessa kasvaa mm. lillukkaa, mustikkaa, sananjalkaa, ahomansikkaa ja kieloa.

III YHTEENVETO, JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET

Vaikka alueelta ei löytynyt merkkejä liito-oravasta, tulisi sille soveltuvat elinympäristöt säilyttää mahdollisimman ennallaan. Varsinkin, koska aivan alueen läheltä on löydetty merkkejä liito-oravasta. Hirvoniemessä liito-oravalle sopivaa habitaattia on etenkin alue 1. Suosituksena on, ettei alueen puustoa hakattaisi kuin korkeintaan hyvin varovaisesti. Jos alueelle halutaan rakentaa, täytyisi tontille jättää mahdollisimman paljon kuusia ja haapoja.

Liito-oravalle sopivaa ruokailuympäristöä on alueella 3. Vaikka alueella ei ole liito-oravan tyyppisiä pesäpuita – järeitä haapoja, on siellä kuitenkin runsaasti eläimen ravinnoksi sopivia lehtipuita. Lisäksi alueen nuorista haavoista tulee ajan myötä liito-oraville sopivia pesäpuita.

Hirvoniemessä kasvaa runsaasti metsälehmuksia (*Tilia cordata*), ja tutkitun alueen luoteispuolella onkin luonnonsuojelulain perusteella suojeltu neljä lehmusmetsikköä (kuva 2). Kaava-alueen lehmuksista suurin osa on vasta taimia tai nuoria puita. Suuria lehmuksia on alueen 1 länsiosassa. Metsälehmukset tulisi mahdollisuuksien mukaan säilyttää.

Kuva 5. Valkolehdokki ja sinivuokkoja Hirvoniemen keskiosan männikössä.

Alueelta löytyi rahoitettua näsiää (*Daphne mezereum*), valkolehdokkia (*Platanthera bifolia*), kevätlinnunhernettä (*Lathyrus vernus*) ja sinivuokkoa (*Hepatica nobilis*). Rauhoitetun kasvin tai sen osan poimiminen, kerääminen, irtileikkaaminen, juurineen ottaminen tai hävittäminen on kielletty (Luonnonsuojelulaki 20.12.1996/1096).

IV LÄHDE

Jutila, H. 2005. Hämeenlinna luonto-opas. Ympäristöosaston julkaisuja 36. Hämeenlinnan seudun kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöosasto, NAPA-projekti.

Pirjo Rautiainen

Fm, biologi Pirjo Rautiainen